РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.021 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада **ДФ 36.053.021** Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Табаці Ользі Миронівні** з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки.

Табака Ольга Миронівна, громадянка України. Народилася 25 грудня 1972 року в селищі міського типу Великий Любінь Львівської області.

У 1996 році закінчила Дрогобицький державний педагогічний інститут імені Івана Франка та здобула кваліфікацію вчителя початкових класів, практичного психолога в закладах народної освіти.

У 2008 році закінчила Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника та отримала кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки та психології, організатора закладів дошкільної освіти.

З 1996 до 2000 року працювала вчителем початкових класів Авторської українознавчої школи Марії Чумарної.

З 2004 до 2007 року була керівником студії дошкільного навчання, розвитку та виховання «Горішок» в Освітньо-методичному центрі «Родина», м. Львів.

З 2007 до 2008 року – вихователь дитячого комплексу «Дивосвіт».

З 2006 до 2014 року працювала у редколегії журналу для дітей «Ангеляткова наука».

З 2008 до 2019 року – викладач Педагогічного коледжу Львівського національного університету імені Івана Франка.

З 2014 – до сьогодні працює асистентом кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

З 2018 до 2022 року навчалася в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка на кафедрі загальної педагогіки та дошкільної освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Основні результати дисертації Табаки Ольги Миронівни представлено в 17 наукових та навчально-методичних публікаціях автора.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Табака О.М. Розвиток мовлення дошкільнят: актуальні проблеми, шляхи розв'язання. *Актуальні питання гуманітарних наук:* міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип. 40. Том 3. С. 213–218.

2. Табака О.М. Зарубіжна педагогіка про розвиток мовлення дошкільників. Науковий фаховий педагогічний журнал категорії «Б» Волинського

національного університету імені Лесі Українки. *ACTA PAEDAGOGIKA VOLYNIENSES.* Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип. 3. С. 29–34.

3. Табака О.М. Розвиток мовлення дошкільнят крізь призму поглядів вітчизняних педагогів. Науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок». 2021. №11–12. С. 175–179.

4. Табака О.М. Дитяча періодика: особливості, освітній потенціал, ретроспектива розвитку. Електронний науковий журнал *"Перспективи та інновації науки* (Серія «Психологія», Серія «Педагогіка», Серія «Медицина»). 2022. № 13(18) С. 458–466.

Опубліковані праці апробаційного характеру

5. Табака О.М. Медіа в роботі з дітьми дошкільного віку. *Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. Діалог культур як чинник інтеграції* : зб. матеріалів IV міжнар. наук.-практ. конф. Варшава – Ужгород – Херсон : Посвіт, 2019. С. 150–151.

6. Табака О.М. Медіаосвіта в контексті завдань нової української школи. *Професійний розвиток педагога:Сучасний вчитель початкової школи: проблеми і перспективи в контексті освітньої реформи* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. Рівне, 2019. С. 122–124.

7. Табака О.М. Використання медіатехнологій у роботі з розвитку мовлення дошкільників. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka.* Варшава, 2019. № 50. С. 60–63.

8. Табака О.М. Медіатехнології в інтегрованому просторі сучасної дошкільної освіти». *Labyrinths of Reality.* Монреаль-Сєвєродонецьк, 2020. № 2(7). С. 111–114.

9. Табака О.М. Мовленнєва компетентність як важлива характеристика особистості дитини старшого дошкільного віку. *Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті* : зб. наук. праць, Житомир : ЖДУ імені І. Франка, 2020. С.42–44.

10. Табака О.М. Використання художньої літератури у просторі сучасної дошкільної освіти. *Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. Вип.5. С. 80–82.

11. Табака О.М. Розвиток мовлення дітей – традиції та сучасність у дошкільній лінгводидактиці. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології* : матеріали Міжнар. наук-практ. конф. (5–6 лютого 2021 р.) Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2021. С. 84–85.

12. Табака О.М. Формування лексичної компетенції дітей старшого дошкільного віку засобами медіатехнологій. *Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти.* Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. Вип.6. С. 69–71.

13. Табака О.М. Радісне сприйняття дійсності як важлива передумова формування мовленнєвої компетентності дошкільнят. *Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. Вип.7. С. 65–68.

14. Табака О. Розвиток мовлення у контексті формування духовності дошкільнят. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: реалії, нові ідеї та перспективи* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. 5–6 трав. 2022 р. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. С.144–147.

15. Табака О.М. Сучасна періодика як засіб формування мовленнєвої компетенції дошкільнят. *Матеріали звітних конференцій факультету педагогічної освіти.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. Вип.8. С. 59–62.

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації

16. Книжка малюкам. Хрестоматія літературно-художніх творів з методикою використання для дітей молодшого дошкільного віку / Гавриш Н.В., Кіндрат І.Р., Табака О.М., Хартман О.Ю. Київ : Українська академія дитинства, 2020. 256 с.

17. Табака О.М. Золотий горішок. Збірка казок для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Львів, 2016. 36 с.: іл.

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої ради:

1. Пантюк Тетяна Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

2. Суятинова Катерина Євгенівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Криворізького державного педагогічного університету

Зауваження, висловлені у відгуку опонента

1. Дисертаційна робота носила б ще більш довершений характер, якби дисертантка після сумлінного доробку науковців А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, І. Луценко, зокрема А. Гончаренко (с. 29–44) та ін. подала власне бачення порушеної проблеми мовленнєвого розвитку старших дошкільників й виявила найменш опрацьовані питання.

2. На нашу думку, матеріали Державного стандарту дошкільної освіти та зміст комплексних програм «Українське дошкілля», «Впевнений старт», «Я у Світі» доцільно було б представити у вигляді таблиці і винести в додатки. Натомість в основному тексті роботи пояснити критерії відбору вищезазначених програм для аналізу, порівняти спільне/відмінне в освітніх завданнях, результатах сформованості компетентностей та ін. потребують уточнення критерії відбору програм для аналізу (зокрема, у Листі «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих МОН України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2022/2023 навчальному році» рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів освіти комплексні програми «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку, «Українське дошкілля» за 2022 р і 2021 р. У тексті, наприклад, проаналізовано «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку 2017 р.).

3. Вважаємо, що цінність дисертаційного дослідження зросла, якщо у роботі було проаналізовано зарубіжну дитячу періодику.

4. Окремі побажання висловимо щодо розташування підрозділів 1.1 «Ступінь дослідженості проблеми розвитку мовлення дошкільників у сучасній дошкільній педагогіці та лінгводидактиці» та 1.3 «Проблема розвитку мовлення дітей дошкільного віку: історична ретроспектива». На нашу думку, їх можна замінити місцями.

5. На нашу думку, робота значно б виграла, якби дисертанткою було запропоновано елективний курс (90 год, 3 кредити) для студентів ЗВО з метою ознайомлення здобувачів освіти із дитячою періодикою та її значенням для мовленнєвого розвитку дошкільників. Або курси для підвищення кваліфікації педагогів ЗДО.

6. У параграфі 2.3 представлено широкий спектр шляхів використання дитячої періодики у розвитку мовлення. Так, першим шляхом наголошено на ролі вихователя, який має бути обізнаний з дитячою періодикою та зацікавлений у впровадженні її змістового наповнення в освітню діяльність. А партнерська взаємодія вихователів і батьків допоможе дітям у мовленнєвому розвитку.

Проте поза увагою залишилися питання організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання з огляду на сучасні реалії, адже не всі дошкільники України мають змогу відвідувати ЗДО очно, часто перебувають протягом дня в укритті, що однозначно впливає і на психічний стан, і на розвиток мовлення.

7. Висловлюємо побажання щодо необхідності розроблення методичних рекомендацій для працівників дошкільної освіти та батьків дошкільників з питання розвитку мовлення старших дошкільників засобами дитячої періодики (першої чверті XXI ст.). Вважаємо, що робота набула б більш суттєвих ознак, якби були практичні поради реалізації інтегративного підходу у застосуванні медіа, зокрема періодики, під час планування роботи з розвитку мовлення.

3. Семеняко Юлія Борисівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Бердянського державного педагогічного університету (за згодою).

Зауваження, висловлені у відгуку опонента.

1. Позитивно оцінюючи здійснений здобувачкою аналіз наукових джерел з проблеми дослідження, зауважимо, що перший розділ дисертаційного дослідження «Теоретичні засади розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами медіа» перевантажений аналізом сутності понять («мовлення», «мовленнєвий розвиток», «мовленнєва особистість», «мовленнєве середовище» тощо), а також історичною ретроспективою проблеми розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Зокрема, охарактеризовано погляди зарубіжних (Аристотель, Т. Кампанелла, Я.А. Коменський, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтессорі та ін.) та вітчизняних (К. Ушинський, С. Русова, І. Огієнко, В. Сухомлинський та ін.) вчених на цей процес. Подано періодизацію

розвитку української дошкільної лінгводидактики. Це утруднює цілісне сприйняття тексту. Натомість можна було б ширше описати роль медіа у процесі розвитку мовлення дошкільників, скоротивши кількість сторінок тексту для параграфів 1.2 та 1.3. (загалом 32 сторінки), та збільшити кількість матеріалу у параграфі 1.4., який займає лише 9 сторінок тексту.

2. У параграфі 1.2. О. М. Табака подає дуже детальний контент-аналіз чинних програм розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку щодо завдань мовленнєвого розвитку дошкільників. Нам видається доцільним оформити зазначений матеріал у вигляді порівняльної таблиці в додатки, що надало б роботі більшої логічності і системності.

3. У вступі, зокрема в переліку емпіричних методів дослідження було зазначено використання спостереження за освітнім процесом закладу дошкільної освіти, однак далі по тексту дисертації не подано його реалізацію у процесі вивчення реального стану використання дитячої періодики як засобу розвитку мовлення старших дошкільників.

4. Одним із шляхів використання дитячої періодики у процесі розвитку мовлення дітей визначено тісна співпраця педагогів із батьками. На наше переконання можна було б детальніше розкрити особливості взаємодії в означеному напрямі, виокремити специфічні методи і прийоми роботи.

5. Вважаємо, що робота значно виграла б, якби містила: а) чітку авторську схему/перелік вимог до періодичних видань, дотримання яких сприятиме розвитку мовлення маленьких читачів; б) опис занять для дітей старшого дошкільного віку з використанням періодичних видань різної тематики (класифікацію подано на с. 107); в) унаочнення змістовно-розвивального потенціалу дитячої періодики означеного періоду на прикладі видань представлених у додатку Ж (оскільки в тексті дисертації акцент зроблено на використанні контенту таких видань як «Ангеляткова наука» та «Джміль»).

4. Паласевич Ірина Львівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження висловлені у відгуку рецензента:

1. У параграфі 1.1. дисертанткою представлено визначення базових понять дослідження різними авторами, однак доцільно їх узагальнити та представити авторське тлумачення цих термінів або тих, які взято за основу.

2. У цьому ж параграфі авторка акцентує на важливості проєктування розвивального мовленнєвого середовища групи закладу дошкільної освіти, аналізує модель такого середовища, розроблену К. Крутій. Вважаємо слушним розробити та презентувати власний проєкт мовленнєвого середовища групи, пропонуючи дитячу періодику як один із ефективних засобів розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку.

3. Дисертанткою проаналізовано редакції Базового компонента дошкільної освіти (освітній напрям «Мовлення дитини»), а також програми розвитку дітей

дошкільного віку «Впевнений старт», «Українське дошкілля» та «Я у Світі». На нашу думку, до цього переліку слід додати варто було б також проаналізувати і Мовленнєвий компонент дошкільної освіти (2013 р.; автор А. Богуш) та порівняти зміст, завдання і показники компетентностей мовленнєвого розвитку старших дошкільників в інших програмах: «Дитина», «Дитина в дошкільні роки», «Соняшник», «Стежина» та ін.

4. Позитивним у параграфі 2.2. вважаємо ґрунтовний аналіз змістово-розвивального потенціалу дитячих часописів «Ангеляткова наука» та «Джміль», побіжно – «Малятко». Вважаємо за доцільне проаналізувати й інші дитячі журнали: «Пізнайко», «Дзвіночок», «Дошкілля», «Веселі картинки», «Карамельки», «Золоте левеня» тощо і презентувати у таблиці розмаїття рубрик, тематичних спрямувань, різних видів мовленнєво-творчих завдань, які пропонуються для старших дошкільників. Це, на нашу думку, тільки підсилить практичне значення Вашого дослідження.

5. Івах Світлана Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження висловлені у відгуку рецензента:

1. У параграфі 1.2. «Розвиток мовлення дітей дошкільного віку: програмні вимоги» дисертантка детально розглядає вимоги до розвитку мовлення дошкільників, визначені Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні (в усіх його редакціях: 1999, 2012, 2021) та Програмами «Українське дошкілля», «Впевнений старт» і «Я у світі». Вважаємо, що доцільно було розглянутий інші чинні програми та методичні рекомендації, які видає МОН України щодо їх впровадження. (Цікавим й би був порівняльний аналіз щодо рекомендованого у програмах педагогічного інструментарію щодо розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Чи серед засобів є періодичні видання? Якщо є то які?).

2. У параграфі 1.3. дисертантка виходить за хронологічні межі дослідження, а підсумовуючи його зміст у висновку до Розділу 1, подає періодизацію розвитку української дошкільної лінгводидактики, що охоплює п'ять періодів (I та II періоди – друга половина XIX – 20-ті рр. XX ст.; III період – 20–40-і рр. XX ст.; IV період – 49–60-і рр. XX ст.; V період – друга половина XX – початок XXI ст.). Зі змісту параграфу незрозуміло чи ця періодизація є авторською, чи запозиченою.

3. У параграфі 2.2 дисертантка розкрила змістовно-розвивальний потенціал періодичної преси упродовж хронологічних меж дослідження. Параграф цікавий, інформативний, але базується на вивченні матеріалів доволі обмеженої кількості видань періодичної преси («Малятко», «Барвінок», «Ангелятко», «Ангеляткова наука», «Джміль»). До слова у Додатку Ж вміщено укладений дисертанткою перелік періодичних видань для дітей дошкільного віку – 29 найменувань. Звісно, що проаналізувати їх в одному параграфі доволі складно, однак доцільно було укласти таблиці з посторінковою рекомендацією для використання того чи

іншого видання у розв'язанні певного завдання розвиту мовлення дітей старшого дошкільного віку (звукова культура мовлення, словникова робота; граматична правильність мовлення; зв'язне мовлення).

4. Вважаємо, що аналіз названих періодичних видань здійснений дисертанткою доволі непропорційно. Так, журнали «Ангелятко», «Ангеляткова наука», «Джміль» розглянуто детально, а «Малятко» та «Барвінок» лише побіжно.

Результати відкритого голосування:
«За» – 5 членів ради
«Проти» – немає
«Утрималися» – немає

На основі голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Табаці Ользі Миронівні ступінь доктора філософії з галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні педагогічні науки.

Голова разової спеціалізованої вченої ради Тетяна ПАНТЮК

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Підпис
ЗАСВІДЧУЮ
вчений секретар
вченої ради